

Makedonija: Ohrid dve godine kasnije

Author: [IWPR Balkans](#)

Napredak je ostvaren, ali ostaju sumnje u pogledu budućnosti dve etnicke grupe u republici.

Makedonija se i dalje suočava sa brojnim izazovima koji prete da ugroze krhki mir, dve godine nakon što je Ohridskim mirovnim sporazumom okončan etnicki sukob.

Otpadnicke gerilske grupe, osiromasena privreda, oslabljene državne institucije, kriminal, korupcija i veliki socijalni jaz između etnickih zajednica i dalje prete da destabilizuju region.

Godine 2001, etnicki Albanci su inicirali pobunu zahtevajući veća građanska prava. Borbe su obustavljene potpisivanjem mirovnog sporazuma, uz pomoć zapadnih zemalja, u Ohridu 13. avgusta 2001. godine.

Na izborima održanim naredne godine, glasaci su uskratili poverenje nacionalistima i doveli na vlast novu koaliciju koja je uključivala Socijaldemokrate i Demokratsku stranku Albanaca, koju su osnovali brojni bivši pripadnici Nacionalne oslobodilačke armije.

Bivši lider Nacionalne oslobodilačke armije, Ali Ahmeti, položio je oružje da bi postao skupštinski poslanik, a njegova partija sada ima četiri ministarska mesta i mesto potpredsednika vlade.

Od tada, Ohridski sporazum, koji je trebalo da pripremi temelj za jedinstvenu multietnicku državu, vidjen je kao osnova buduće stabilnosti, a njegova implementacija kao predušlov za integraciju u Evropsku uniju i NATO.

Sporazum je postepeno implementiran i većina njegovih elemenata, osim decentralizacije, je usvojena.

Decentralizacija je jedina komponenta sporazuma koja donosi stvarnu korist kako Makedoncima tako i Albancima, ali proces određivanja novih granica između opština i uređivanja načina finansiranja lokalnih vlasti nije još ni započeo usled nedostatka spremnosti za kompromis na obe strane. Dalji pregovori su odloženi za naredni mesec.

Ipak, ostvaren je napredak u drugim oblastima. Albanski poslanici sada mogu koristiti svoj jezik u parlamentu. Lična dokumenta se izdaju na albanskom jeziku, a kontroverzni albanski univerzitet u Tetovu je u procesu legalizacije i uskoro će biti finansiran iz državnog budžeta. U toku je i proces koji treba da dovede do ravnopravne zastupljenosti Albanaca u državnim institucijama.

Pre dve godine, većina etnickih Makedonaca doživela je ovaj sporazum kao poraz, tvrdeći da Albanska manjina koristi većinu kao "taoce", dok se danas mirovni sporazum prihvata kao nešto neophodno, ali bez odusevljenja.

Obeležavajući drugu godišnjicu sporazuma, makedonski predsednik Boris Trajkovski je izjavio, "Nema potrebe da bilo koja strana doživljava okvire ovog sporazuma kao poraz."

"Vreme je dalo za pravo našim očekivanjima da će to biti jedan zaista evropski sporazum – sporazum koji

ce uciniti kraj pokusajima da se za etnicka pitanja pronadju teritorijalna resenja. Sporazum garantuje autenticni multikulturni identitet Makedonije i ne otvara mogucnost federalizacije ili podele duz etnickih granica.”

Ipak, makedonske i albanske opozicione partije se ne slazu sa njegovim stavovima i koriste svaku priliku da napadnu sporazum, tvrdeci da nije doneo nikakve rezultate. Mnogi cak prelazu podelu zemlje na razdvojene etnicke entitete.

Najveca makedonska opoziciona partija VMRO-DPMNE i njihov bivsi koalicioni partner

Demokratska stranka Albanaca ostro kritikuju sporazum, tvrdeci da on nimalo nije popravio bezbednosnu situaciju, jer se i dalje svakodnevno desavaju brojni incidenti koji ukljucuju nasilje.

Ali, premijer Makedonije Branko Crvenkovski odbacuje takve stavove i izjavljuje, “Mnogi ga kritikuju sa razlicitih pozicija, ali niko jos nije ponudio nikakvu ozbiljnu alternativu. Sporazum kao takav ne namece nikakva ogranicenja, a mogucnosti koje nam otvara zavise samo od toga koliko smo u stranju da ga primenimo na najbolji nacin.”

“Potpuni povratak mira, bezbednosti i uspostavljanje medjuetnickog poverenja predstavljaju tezak proces sa mnostvom prepreka i teskoca na putu. Ali to su ciljevi zbog kojih se vredi angazovati na realizaciji okvirnog plana iz ovog sporazuma.”

Ali, na terenu, obe zajednice i dalje zive u paralelnim drustvima i gaje predrasude koje narusavaju njihove odnose. Pokusaji da se premosti ovaj jaz koji su imali uspeha ostaju malobrojni.

Ipak, tokom poslednje dve godine doslo je do poboljsanja opste bezbednosne situacije, i ocekuje se da ce vojna misija Evropske unije, Konkordija, napustiti zemlju do kraja godine. I pored toga, nastavljanje etnickog nasilja pokazuje da Makedonija jos nije resila sve svoje probleme.

Misteriozna gerilska grupa poznata kao Albanska nacionalna armija, ANA – koja je preuzela odgovornost za vecinu incidenata u Makedoniji, juznoj Srbiji i na Kosovu – i dalje preti otpocinjnjem rata za ujedinjenje svih albanskih teritorija.

Diplomate u Skoplju tvrde da ovu grupu cine kriminalci i da ona ne predstavlja ozbiljnu pretnju miru, dok se ista grupacija na Kosovu opisuje kao “teroristicka”.

Edvard Dzozeff, bivsi direktor Medjunarodne krizne grupe u ovom regionu, izjavio je za IWPR da jos nije sasvim izvesno da je vreme sukoba proslo, “Jos ne znamo da li je sadasnji mir u Makedoniji samo privremen ili je to zaista prvi korak ka uspostavljanju istinske stabilnosti.”

“Jos uvek ima previse otvorenih pitanja u pogledu sposobnosti drzave, policije, sudova, vlade i politickih lidera da garantuju da se Makedonija zaista nalazi na putu mira i da se sukobi nikada vise nece ponoviti.”

Ana Petruseva je menadzer IWPR projekta u Skoplju.

Focus: Balkans: Regional Reporting & Sustainable Training

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/makedonija-ohrid-dve-godine-kasnije>